

Breksits

Publicēts: 18.01.2020.

Apvienotās Karalistes izstāšanās no Eiropas Savienības un tā ietekme uz tieslietām pēc 2020. gada 31. decembra

Aktuālākā informācija par Apvienotās Karalistes (turpmāk - AK) izstāšanos no Eiropas Savienības (turpmāk – ES) atrodama Ārlietu ministrijas mājaslapā <https://www.mfa.gov.lv/arpolitika/eiropas-savieniba-arpolitika>

EK KontROLSARAKSTS PAR SAGATAVOTĪBU BREKSIT UZŅĒMUMIEM, KURI VEIC DARĪJUMDARBĪBAS AR AK

Breksit ietekme uz tieslietu jomu

Starptautiskā tiesiskā sadarbībā civillietās un komercietās

Tiesu iestāžu sadarbību civillietās un komercietās regulē Līguma par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas (Turpmāk – Izstāšanās līgums) VI sadaļas normas.

Izstāšanās līgums paredz, ka:

- tiesvedībām, kas uzsāktas līdz pārejas perioda beigām (2020. gada 31. decembrim),
- kā arī šajās tiesvedībās pasludināto spriedumu atzīšanai un izpildei
- gan ES dalībvalstis, gan AK turpina piemērot attiecīgās ES regulas (67. panta 1. un 2. punktu). Tādējādi arī pēc pārejas perioda beigām vēl ilgstoši būs jāpiemēro ES starptautisko privāttiesību normas. Piemēram, ES dalībvalstīs būs automātiski jāatzīst un jāizpilda noteikti AK pasludināti nolēmumi un otrādi.

Tajos gadījumos, kad civiltiesiskās sadarbības ar AK īstenošanai ES normas vairs nebūs piemērojamas, tiesiskā sadarbība pārrobežu civillietās un komercietās starp Latviju un AK tiks īstenota kā ar jebkuru citu trešo valsti, proti, pamatoties uz Latvijai un attiecīgajai trešajai valstij saistošajām starptautiskajām konvencijām un/vai valstu nacionālo regulējumu.

Pārrobežu tiesisko sadarbību visizsmeļošāk šobrīd regulē Hāgas starptautiskās privāttiesību konferences konvencijas. Gan Latvijai, gan AK ir saistošas sekojošas Hāgas starptautisko privāttiesību un pārrobežu sadarbību noteicošas konvencijas:

- 1965. gada 15. novembra konvencija par tiesas un ārpustiesas dokumentu izsniegšanu civillietās vai komercietās;
- 1970. gada 18. marta konvencija par pierādījumu iegūšanu ārvalstīs civillietās vai komercietās;
- 1980. gada 25. oktobra konvencija par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem;
- 1996. gada 19. oktobra konvencija par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, atzīšanu, izpildi un sadarbību attiecībā uz vecāku atbildību un bērnu aizsardzības pasākumiem;
- 2000. gada 13. janvāra konvencija par pieaugušo personu starptautisko aizsardzību;
- 2005. gada 30. jūnija konvencija par tiesas izvēles līgumiem;
- 2007. gada 23. novembra Konvencija par uzturīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu.

Uzskaitītās konvencijas nosedz vairumu jomu, kurās pastāv līdzīgs ES regulējums.

Tajās jomās, kurās Latvijai un AK nav saistošas starptautiskās konvencijas (piemēram, pārrobežu laulības šķiršanas lietas, civillietas un komercietas, ja nav tiesas izvēles līguma), AK tiesu nolēmumu atzīšanai un izpildāmības pasludināšanai Latvijā būs piemērojami Civilprocesa likuma 77. nodaļas noteikumi.

Eiropas Komisijas komunikācija

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/brexit_files/info_site/civil_justice_en.pdf

Pārrobežu maksātnespējas procesi pēc 2020. gada 31. decembra

Izstāšanās līgums (67. panta 3. punkta "c" apakšpunkts) nosaka, ka situācijās, kurās ir iesaistīta AK, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 2015/848 piemēro :

- maksātnespējas procedūrām un
- minētās regulas 6. panta 1. punktā minētajām prasībām [*ar maksātnespējas procedūrām saistītām prasībām*]
- ja tiesvedība pamatlietā uzsākta līdz pārejas perioda beigām (līdz 2020. gada 31. decembrim).

Maksātnespējas likuma 21. panta pirmās daļas 4. punkts paredz, ja Latvijā vai Apvienotajā Karalistē tiesvedība uzsākta līdz izstāšanās dienai (šobrīd tas ir 2020. gada 31. oktobris), Latvijā šajās lietās (tajā skaitā no tām izrietošajās izpildu lietvedības) pēc izstāšanās dienas turpina piemērot Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija regulu (ES) Nr. **2015/848** par maksātnespējas procedūrām.

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/brexit_files/info_site/civil_justice_en.pdf

AK advokātu tiesības praktizēt Latvijā un Latvijas advokātu tiesības praktizēt AK pēc 2020. gada 31. decembra

Advokātu (attiecībā uz jau praktizējošiem advokātiem) tiesības praktizēt reglamentētā profesijā noteiks jau spēkā esošais likums "Par tiesisko sadarbību un personu tiesību aizsardzību pārejas periodā pēc AK izstāšanās no ES" 19. un 20. pants, kas kopumā paredz jau iegūto tiesību tālāk saglabāšanu.

Savukārt jaunu AK advokātu iespējas praktizēt Latvijā būs vērtējamās kā jebkuras citas trešās valsts piederīgo iespējas praktizēt Latvijā.

Valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība pārrobežu strīdos

AK izstājoties no ES, nepastāv cits tiesību instruments, kas pieļautu valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības saņemšanu un sniegšanu, kā to līdz šim paredz direktīva 2003/8/EK. Pārejas perioda laikā, līdz 2020. gada 31. decembrim juridiskā palīdzība joprojām tiks nodrošināta.

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/brexit_files/info_site/civil_justice_en.pdf

Uzturlīdzekļi

Attiecībā uz jau uzsāktajām uzturlīdzekļu lietām (ja tiesvedība uzsākta līdz pārejas perioda beigām (līdz 2020. gada 31. decembrim)) tiks piemērota ES Regula par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (turpmāk – Regula Nr. 4/2009). Savukārt AK izstājoties no ES tiks piemērots starptautisks regulējums – Hāgas 2007. gada 23. novembra Konvencija par uzturlīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu, kas Latvijā dzīvojošām personām ļaus piedzīt uzturlīdzekļus no AK dzīvojošām personām, pamatojoties uz spēkā esošu tiesas nolēmumu vai vienošanos par uzturlīdzekļiem.

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/brexit_files/info_site/civil_justice_en.pdf

Tiesiskā sadarbība krimināllietās

Attiecībā uz notiekošo **tiesisko sadarbību krimināllietās** būs piemērojamas Izstāšanās līguma V sadaļas normas. Turpmākai sadarbībai būs izmantojams Kriminālprocesa likuma (turpmāk - KPL) vispārīgais regulējums, kā arī tie starptautiskie līgumi, kuri arī turpmāk būs piemērojami sadarbībā ar AK. Ņemot vērā, ka KPL regulējums attiecībā uz apvienotajām izmeklēšanas grupām un citas valsts spriedumu ņemšanu vērā jaunā kriminālprocesā nav piemērojams tikai ES valstīm, bet arī trešajām valstīm, to arī turpmāk var izmantot tiesiskajā sadarbībā krimināllietās.

Intelektuālā īpašuma regulējums

Saistībā ar intelektuālā īpašuma regulējumu norādams, ka tiks piemērotas Izstāšanās līguma IV sadaļas normas, savukārt turpmākai sadarbībai būs piemērojams starptautiskais regulējums.

Eiropas Komisijas komunikācija https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/exhaustion-ip-rights_lv.pdf un https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/trademarks_and_designs_lv_0.pdf

Personu datu aizsardzība

Attiecībā uz personas datu aizsardzības jomu norādams, ka AK *Regulas 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula)* (turpmāk - VDAR) izpratnē kļūs par trešo valsti un uz AK vairs nebūs attiecināms līdzšinējais VDAR regulējums, bet gan VDAR 5. nodaļa, kas regulē sadarbību ar trešajām valstīm. Līdz ar to datu nodošanā pēc 2020. gada 31. decembra būs būtiskas izmaiņas. Attiecībā uz aicinājumu pārskatīt jautājumu par papildu finansējuma nepieciešamību Tieslietu ministrija norāda, ka Datu valsts inspekcijai būs nepieciešami papildu finanšu līdzekļi, ņemot vērā, ka personas datu nodošana, kas būs balstīta uz VDAR 5. nodaļu, prasīs papildu resursus aptuveni trīs līdz četrus gadus, līdz Eiropas Komisija pieņems lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību. Aprēķinus lūdzu skatīt pielikumā.

Eiropas Komisijas komunikācija https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/data_protection_lv_0.pdf

Komerctiesības

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/company_law_lv_1.pdf